

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gegužės 11 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (pranešėja), Donato Šerno ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovo R. V. kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. rugsėjo 23 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo R. V. ieškinį atsakovams V. V., J. V., A. S., L. S. dėl įpareigojimo pateikti sutikimus dėl papildomų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų žemės sklypui taikymo, trečiasis asmuo Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisių gynimo būdo, kai žemės savininkas nesutinka duoti sutikimo dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo jo žemės sklypui, ir dispozityvumo principo bei teismo pareigos ir (ar) teisės pasiūlyti ieškovui patikslinti ieškinio dalyką aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas prašė įpareigoti atsakovus per 3 darbo dienas nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos duoti ieškovui rašytinius sutikimus, kad šalia žemės sklypo, kurio unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), būtų suprojektuoti ir nutiesti vandentiekio ir nuotekų tinklai pagal A. J. parengtą Vieno buto gyvenamojo namo vandentiekio ir nuotekų tinklų (*duomenys neskeltini*), supaprastintą statybos projektą ir kad pagal šį projektą planuojamą nutiesti inžinerinių tinklų apsaugos zonos, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, kirstų žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), ribas; nustatyti, kad, bet kuriam atsakovui nevykdant teismo sprendime nustatyto įpareigojimo duoti ieškovui sutikimą, kiekvienas pradelsęs duoti sutikimą atsakovas privalo mokėti ieškovo naudai 50 Eur baudą už kiekvieną pradelstą dieną; priteisti iš atsakovų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovas nurodė, kad jam priklauso žemės sklypas, esantis (*duomenys neskeltini*), unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*), plotas 0,0565 ha, naudojimo būdas – mėgėjų sodo žemės sklypas. Atsakovams priklauso žemės sklypai, esantys greta ieškovo žemės sklypo: sklypas, esantis adresu: (*duomenys neskeltini*), priklauso atsakovams A. ir L. S.; sklypas, esantis adresu: (*duomenys neskeltini*), ir sklypas, esantis adresu: (*duomenys neskeltini*), – atsakovams J. ir V. V., o žemės sklypas (be adreso), kurio unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*) ir kuris yra įsiterpęs tarp ieškovo žemės sklypo (*duomenys neskeltini*) ir atsakovų žemės sklypų (*duomenys neskeltini*), bendrosios dalinės nuosavybės teise priklauso atsakovams A. ir L. S., J. ir V. V. Ieškovo žemės sklype yra pastatytas sodo namas ir garažas.
4. Ieškovo prašymu 2018 m. buvo parengtas Vieno buto gyvenamojo namo vandentiekio ir nuotekų tinklų (*duomenys neskeltini*), supaprastintas statybos projektas. Juo siekta sudaryti sąlygas ieškovo sodo sklype statomam sodo namui tiekti vandenį ir šalinti nuotekas. Projekte nurodytas inžinerinių tinklų įvedimas į ieškovui priklausančią sodo namą per valstybinę žemę, tam reikalingas Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NŽT) sutikimas. Atsakovams priklausančio žemės sklypo, kurio unikalus Nr. (*duomenys neskeltini*) ir kurio naudojimo būdas – susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos, vakarinė dalis patenka į projektuojamą inžinerinių tinklų apsaugos zoną, todėl ieškovas, kreipdamasis į NŽT dėl sutikimo tiesti inžinerinius tinklus valstybinėje žemėje, privalo pateikti atsakovų sutikimus dėl papildomų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų žemės sklypams taikymo. Ieškovas kreipėsi į atsakovus prašydamas duoti sutikimus, tačiau jie nedavė sutikimų.
5. Klaipėdos apylinkės teismas 2020 m. balandžio 1 d. sprendimu atmetė ieškinį. Teismas rėmėsi kasacinio teismo praktika dėl statybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų užtikrinimo ir nusprendė, kad atsakovų atsakymas duoti ieškovui sutikimą statyti vandentiekio ir fekalinės kanalizacijos įrenginius šalia jiems priklausančio žemės sklypo tokiu atstumu, kad įstatyme nustatytos apsaugos zonos kirstų atsakovams priklausančio žemės sklypo Nr. (*duomenys neskeltini*) ribas (jeitų į atsakovų bendrai valdomą žemės sklypą ne mažiau nei 1,30 metro), yra teisėtas – taip atsakovai įgyvendino savo teisę atsisakyti duoti sutikimą ir jie neprivalo motyvuoti savo atsisakymo priežasčių.
6. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnaginėjusi bylą pagal ieškovo apeliacinį skundą, 2020 m. liepos 30 d. nutartimi panaikino Klaipėdos apylinkės teismo 2020 m. balandžio 1 d. sprendimą ir perdavė bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad nagrinėjamu atveju negalima remtis statybas reglamentuojančiais teisės aktais, taigi ir nuspręsti, jog atsakovai neprivalėjo motyvuoti atsisakymo duoti sutikimus. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad nagrinėjamu atveju taikytinos servituto teisės normos, todėl, sprendžiant bylą, turi būti patikrintos visos sąlygos, kurioms esant nustatomas servitutas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.111, 4.123, 4.126 straipsniai). Pirmosios instancijos teismas netikrino visų šių reikšmingų aplinkybių ir nepasisakė dėl jų, taip pat nevertino atlygintinumo, taigi neatskleidė bylos esmės. Atsižvelgdamas į tai, apeliacinės instancijos teismas, panaikinęs pirmosios instancijos teismo sprendimą, grąžino bylą šiam teismui nagrinėti iš naujo.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Klaipėdos apylinkės teismas 2021 m. birželio 1 d. sprendimu ieškinį tenkino: įpareigojo atsakovus per 3 darbo dienas nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos duoti ieškovui rašytinius sutikimus, kad šalia žemės sklypo, kurio unikalus Nr. (*duomenys neskkelbtini*), būtų suprojektuoti ir nutiesti vandentiekio ir nuotekų tinklai pagal A. J. parengtą Vieno buto gyvenamojo namo vandentiekio ir nuotekų tinklų (*duomenys neskkelbtini*), supaprastintą statybos projektą ir kad pagal šį projektą planuojamų nutiesti inžinerinių tinklų apsaugos zonos, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, kirstų žemės sklypo, unikalus Nr. (*duomenys neskkelbtini*), ribas; nustatė, kad, atsakovams per teismo sprendimu nustatytą terminą neįvykdžius sprendimo, sprendimo nevykdančiam atsakovui skiriama 50 Eur dydžio bauda ieškovo naudai už kiekvieną teismo sprendimo nevykdymo dieną iki teismo sprendimo visiško įvykdymo; išsprendė bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimą.
8. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad nagrinėjamu atveju ieškovas siekia tiesti inžinerinius tinklus valstybinėje žemėje, o ne atsakovams priklausančiame žemės sklype, todėl tiesiogiai taikyti servituto teisės normas nėra pagrindo; tačiau, remiantis Klaipėdos apygardos teismo, nagrinėjusio šią bylą apeliacine tvarka, 2020 m. liepos 30 d. nutartimi, taikytina analogija ir vertintina, ar šalių ginčas atitinka sąlygas, kurioms esant yra nustatomas servitutas.
9. Teismas nustatė, kad, įgyvendinus A. J. parengtą projektą, arčiau atsakovų žemės sklypo projekte yra nurodyta buitinių nuotekų linija, kuri mažiausiu atstumu nutolusi 1,14 m nuo atsakovų žemės sklypo ribos, apsaugos zona įsiterpia daugiausiai 1,40 m į atsakovų sklypą, o visas apsaugos zonos plotas, patenkantis į atsakovams priklausančio sklypo Nr. (*duomenys neskkelbtini*) ribas, sudarytų 38 kv. m. Atsakovai atsisakymą duoti rašytinius sutikimus motyvuoja tuo, kad nenori, jog jų nuosavybės teise valdomame žemės sklype būtų taikomi apsaugos zonos ribojimai, siūlo ieškovui ieškoti kitų alternatyvių būdų prisijungti prie centralizuotų vandens tinklų arba apskritai nesinaudoti teise jungtis, vandenį atsivežti, kasti šulinį, o nuotekas tvarkyti išvežant.
10. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad nė viename teisės akte nėra ribojama ieškovo teisė prisijungti ir naudotis centralizuotais vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklais. Pagal galiojantį teisinį reglamentavimą (Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 12 straipsnio 2 dalis; Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. D1-236 „Dėl Nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“ 24, 25 punktai) junginasis prie centralizuoto vandentiekio ir nuotekų šalinimo sistemų yra skatintinas, ir ieškovas, nors ir neprivalo, tačiau turi teisę jungtis prie centralizuotų tinklų.
11. Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad nors šalys siūlė įvairius alternatyvius variantus, jog ieškovui būtų užtikrinta teisė turėti vandenį ir nuotekų sistemą, tačiau konkretesnių pasiūlymų nei bandyti rengti naują projektą prisijungiant prie centralizuotų tinklų per kaimyninį V. J. sklypą, prašant leidimų servitutui, ar toliau naudoti laistymui skirtą ir lietaus vandenį, šalinti nuotekas jas išvežant byloje nebuvo pateikta. Teismas nusprendė, kad ieškovas įrodė, jog neturi kitų būdų prisijungti prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklų. Byloje yra pateiktas ieškovo kaimynės V. J. atsisakymas leisti ieškovui tiesti inžinerinius tinklus per jos privatų žemės sklypą, nes, leisdama tiesti inžinerinius tinklus per jai priklausančią sklypą, ji turėtų sutikti su didelės tinklų apsaugos zonos nustatymu jos sklype. Teismo vertinimu, ieškovas yra pasirinkęs patį ekonomiškiausią ir racionaliausią sprendimą – tiesti inžinerinius tinklus valstybinėje žemėje, kurioje jau yra nutiesti ir kiti inžineriniai tinklai (elektros kabelis, dujotiekio linija).
12. Teismas pažymėjo, kad, įgyvendinus atsakovų ginčijamą A. J. projektą, atsakovams priklausančio sklypo Nr. (*duomenys neskkelbtini*), einančio išilgai valstybinės žemės sklypo, 38 kv. m dydžio plote galėtų Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo (toliau – ir SZNS) 43 straipsnio nuostatos. Atsakovai teigia, kad, tenkinus ieškovo reikalavimą išduoti sutikimus, jiems atsirastų turtinių ir neturtinių netekimų bei nepatogumų, tačiau nenurodo, kurie konkrečiai SZNS 43 straipsnyje nurodyti draudimai ir reikalavimai sukeltų nepatogumų. Atsisakydamas į tai, kad žemės sklypas, kurio unikalus Nr. (*duomenys neskkelbtini*), yra skirtas inžinerinei infrastruktūrai ir susisiekimui, taip pat į tai, kad šiam žemės sklypui jau galioja dujotiekio apsaugos zona – 49 kv. m žemės sklypo plotui (apimančiam (sutampnčiam) ir net esančiam didesniai nei 38 kv. m ginčo apsaugos zonos teritorijai), kuriam pagal SZNSI taikomi analogiški draudimai, pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad, įgyvendinus ieškovo projektą ir nustatčius vandens tiekimo ir nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros apsaugos zoną daliai atsakovų žemės sklypo, jų teisės nebūtų suvaržytos labiau, nei jau yra suvaržytos apskrities viršinio įsakymu nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. nustatčius dujotiekio apsaugos zoną.
13. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, tiek iš teisės aktų nuostatų, tiek iš liudytojų paaiškinimų matyti, kad, nutiesus ieškovo planuojamus vandentiekio ir buitinių nuotekų tinklus, nuo šių tinklų iki atsakovų sklypų ribos išlieka didesnis nei 1 m atstumas, todėl atsakovams nebus ribojimų tiesti inžinerinius tinklus savo žemės sklype, pritaikytos apsaugos zonos (galiojanti dujų apsaugos zona ir projektuojama ieškovo inžinerinių tinklų apsaugos zona) neužkerta kelio atsakovams tiesti planuojamus inžinerinius tinklus sau nuosavybės teise priklausančiame sklype, inžinerinių tinklų apsaugos zonos gali persidengti, svarbu išlaikyti 1 m atstumą tarp pačių inžinerinių tinklų. Taigi atsakovų teiginiai apie jų suplanuotų inžinerinių tinklų perkėlimą, paslinkimą yra nepagrįsti ir neįrodyti. Byloje taip pat nėra akivaizdžių įrodymų, kodėl, įgyvendinus ieškovo inžinerinių tinklų projektą, atsakovų detalusis planas turėtų nustoti galioti ar turėtų būti keičiamas.
14. Įvertinęs bylos duomenis, proceso šalių paaiškinimus, pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad byloje nėra jokių pagrįstų įrodymų, patvirtinančių, jog, įgyvendinus ieškovo parengtą projektą ir atsakovų žemės sklypui, kurio unikalus Nr. (*duomenys neskkelbtini*) ir kurio naudojimo būdas – susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos, pritaikius papildomas specialiąsias žemės naudojimo sąlygas, atsakovai patirtų realių turtinių praradimų ar didelių suvaržymų valdydami sau nuosavybės teise priklausančią žemės sklypą. Patikrinęs ginčo atitikti servituto ginčams taikytinoms būtinosioms sąlygoms, t. y. nustatęs, kad ieškovas ir atsakovai nesutaria, kad nėra kitos racionaliai įgyvendinamos galimybės ieškovui tinkamai naudotis centralizuotais vandens ir nuotekų tinklais, kad ieškovas negali įgyvendinti projekto neturėdamas atsakovų sutikimo, taip pat atsisakydamas į tai, jog byloje nenustatytas nepagrįstas atsakovų teisių į jų žemės sklypą suvaržymas, pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad atsakovų atsisakymas išduoti ieškovui rašytinius sutikimus dėl papildomų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų žemės sklypams taikymo yra neproporcingas ieškovo siekiamam tikslui ir bendram centralizuotam teritorijos inžinerinių tinklų sistemos plėtojimui, todėl ieškovo reikalavimą pripažino teisėtu bei pagrįstu ir jį tenkino.
15. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovų apeliacinius skundus, 2021 m. rugsėjo 23 d. sprendimu panaikino Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. birželio 1 d. sprendimą ir ieškinį atmetė; išsprendė bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimą.
16. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismo sprendimas pagal analogiją taikyti teisės normas, reglamentuojančias servitutą, ieškovui nepareiškus reikalavimo dėl servituto nustatymo, yra nepagrįstas.
17. Įvertinęs ginčo specifiką, apeliacinės instancijos teismas, remdamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso (toliau – ir CPK) 5 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.138 straipsniu, 4.111 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencija, aiškinančia Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtintą nuosavybės neliečiamumo principą, ir kasacinio teismo praktiką nuosavybės teisės ir servituto santykių klausimais, padarė išvadą, kad nagrinėjamu atveju ieškovas pasirinko netinkamą savo teisių gynimo būdą. Pareikštu reikalavimu iš esmės siekiama suvaržyti žemės sklypų savininkų nuosavybės teisę, įpareigojant juos sutikti su nustatytiniais suvaržymais ir niekaip jiems nekompensuojant patiriamų nepatogumų. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, toks pasirinktas teisių gynimo būdas yra neproporcingas ir pažeidžia nuosavybės teisės esmę, todėl pirmosios instancijos teismas neturėjo pagrindo tenkinti taip suformuluoto ieškinio reikalavimą. Ieškovas savo teises turėtų ginti prašydamas pagal analogiją taikyti servituto institutą, t. y. reikšti ieškinį dėl

servituto nustatymo ([CK 1.8 straipsnio](#) 1 dalis). Tik ieškoviui pareiškus nurodyto pobūdžio reikalavimą, pirmosios instancijos teismas turėtų teisinį pagrindą ginčo situacijai pagal analogiją taikyti teisės normas, reglamentuojančias servitutą. Be to, reikšiant tokį reikalavimą, turėtų būti pagrindžiama objektyvi būtinybė taikyti tiek tokius ribojimus, tiek apintis, laikantis minimalaus savininkų teisių ribojimų principo reikalavimų, taip pat būtų sprendžiamas atlyginimo klausimas.

18. Konstatavęs, kad ieškovas pasirinko netinkamą savo teisių gynimo būdą, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, jog pirmosios instancijos teismas nepagrįstai tenkino ieškinį dėl atsakovų įpareigojimo pateikti sutikimus dėl papildomų specialijų žemės naudojimo sąlygų žemės sklypams taikymo, todėl panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir ieškinį atmetė.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

19. Kasaciniu skundu ieškovas prašo panaikinti Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. rugsėjo 23 d. sprendimą ir palikti galioti Klaipėdos apylinkės teismo 2021 m. birželio 1 d. sprendimą arba, panaikinus apeliacinės instancijos teismo sprendimą, perduoti bylą šiam teismui nagrinėti iš naujo; priteisti iš atsakovų proceso metu patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

19.1. Bylą nagrinėjęs apeliacinės instancijos teismas pažeidė civilinio proceso teisėje įtvirtintą dispozityvumo principą ([CPK](#) 13 straipsni). [CPK](#) 135 straipsni, reglamentuojanti ieškinio turinį, taip pat [CPK](#) 228, 230 straipsnius, nustatančius teismo pareigą tikslinti ieškinio dalyką, nukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos šių teisės normų aiškinimo ir taikymo praktikos, pažeidė Teisėjų tarybos 2016 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 13P-65-(7.1.2) patvirtintų Rekomenduojamų teismų procesinių sprendimų kokybės standartų 3.4, 7.6, 7.8 punktus.

19.2. Ieškovas turi teisę ir pareigą pasirinkti bei tiksliai suformuluoti ieškinio dalyką, t. y. suformuluoti jį taip, kad būtų aišku, kokio materialinio teisinio rezultato siekiama iškeliant bylą. Jeigu ieškinyje suformuluotas materialinis teisinis reikalavimas teismui yra neaiškus, teismas privalo taikyti ieškinio trūkumų šalinimo institutą, nustatytą [CPK](#) 115, 135, 138 straipsniuose, ar parengiamajame posėdyje įpareigoti galutinai sutikslinti šalių reikalavimus ir pasiūlyti pateikti įrodymus ([CPK 179 straipsnis](#)). Pagal [CPK](#) 228 straipsnio 1 dalį, 230 straipsnio 1 dalį teismas, atsižvelgdamas į šalių ginčo pobūdį, byloje taikytinų teisės normų turinį, patikslina įrodinėjimo dalyką ir nurodo šalims, kurias aplinkybes byloje būtina nustatyti, pareikalauja iš jų įrodymų, derindamas šalių teises pozicijas išsprendžia procesinę bylą dalyvaujančių asmenų padėti ([CPK](#) 159, 179, 225 straipsniai ir kt.). Tokios nuostatos dėl [CPK](#) 228, 230 straipsnių aiškinimo ir taikymo yra suformuluotos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. sausio 30 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-23/2007](#), 2008 m. liepos 10 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-3-380/2008](#). Ieškinio dalykas šioje byloje yra ieškovo reikalavimas (ir pasirinktas gynybos būdas) įpareigoti atsakovus išduoti ieškoviui rašytinius sutikimus dėl papildomų specialijų žemės naudojimo sąlygų jų žemės sklypui (unikalus Nr. *duomenys neskelbtini*) taikymo. Teismas priėmė ieškinį su taip suformuluotu reikalavimu, nenustatė pareigos ieškoviui šalinti ieškinio trūkumus, nesiūlė ieškoviui keisti ieškinio dalyko (reikalavimo). Klaipėdos apygardos teismas, nagrinėdamas šią bylą apeliacine tvarka pirmą kartą, taip pat nenurodė, kad ieškovas turi tikslinti ieškinį; priešingai, 2020 m. liepos 30 d. nutartyje konstatavo, kad būtent pirmosios instancijos teismas padarė pažeidimų, nes turėjo taikyti kitas (servitutą reglamentuojančias) teisės normas. Klaipėdos apylinkės teismas, nagrinėdamas bylą kaip pirmosios instancijos teismas antrą kartą, taip pat nesiūlė ieškoviui tikslinti ieškinio, taigi tiek teismas, tiek ieškovas vienodai suprato Klaipėdos apygardos teismo 2020 m. liepos 30 d. nutarties turinį, t. y. kad teismas, sprenddamas ginčą, turi taikyti servituto teisės normas, o ne kad ieškovas turi formuluoti reikalavimą dėl servituto nustatymo.

19.3. Apeliacinės instancijos teismo priimtas sprendimas buvo siurprizinis ir netikėtas. Teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, išėjo už ieškinio ribų, viršijo teismui suteiktus įgalinimus ir nepagrįstai nusprendė, kad ieškovas pasirinko netinkamą teisių gynimo būdą, kai teismai iki tol nė karto nesiūlė ieškoviui tikslinti ieškinio. Be to, atsakovai savo apeliaciniuose skunduose negrindė savo pozicijos tuo, kad ieškovas pasirinko netinkamą teisių gynimo būdą.

19.4. Iš Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo kyla teisinio aiškumo reikalavimas, kuris reiškia, kad teismo sprendimai turi būti tinkamai motyvuoti ir aiškūs. Teisėjų taryba 2016 m. gegužės 27 d. priėmė nutarimą Nr. 13P-65-(7.1.2), kuriuo patvirtino Rekomenduojamus teismų procesinių sprendimų kokybės standartus. Šių standartų 3.4 punkte įtvirtintas siurprizų teismo baigiamajame akte negalimumas. Tai reiškia, kad teismo baigiamasis aktas negali būti grindžiamas tokiu bylos aspektu, kurio šalys nepastebėjo, juo nesirėmė ir dėl jo nepasisakė. Šiuo atveju ieškovo reikalavimas staiga (bylą nagrinėjant apeliacine tvarka antrą kartą) buvo pripažintas netinkamu, nors atsakovai tokia aplinkybe nesirėmė, o ieškovas nebuvo paprašytas pasisakyti dėl savo pasirinkto teisių gynimo būdo. Taigi apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, pažeidė Rekomenduojamų teismų procesinių sprendimų kokybės standartų 3.4 punktą. Be to, teismas nepaisė šių standartų 7.6 ir 7.8 punktų reikalavimų, nes skundžiamo sprendimo turinyje (jo 28 punkte) itin trumpai ir lakoniškai buvo išdėstyti motyvai, kurių pagrindu ieškinys atmetas. Ieškinio atmetimo pagrindas sutalpintas vienoje pastraipoje, be jokio pagrindimo ir motyvavimo teisės normomis ar Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad dėl apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo pagrįstumo sprendžiama, be kita ko, ir pagal tai, ar teismas tinkamai išnaginėjo apeliacinio skundo argumentus ir į juos pakankamai atsakė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-339-469/2018](#)). Šiuo atveju apeliacinės instancijos teismas išėjo už atsakovų apeliacinių skundų ribų ir priėmė skundžiamą sprendimą remdamasis visai kitais motyvais, dėl kurių šalims nebuvo leista pasisakyti.

20. Atsakovai A. S. ir L. S. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti kasacinį skundą ir palikti nepakeistą Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. rugsėjo 23 d. sprendimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

20.1. Apeliacinės instancijos teismas įvertino pirmosios instancijos teismo sprendimą teisėtumo aspektu atsižvelgdamas į ieškovo suformuluotą ieškinio dalyką, pripažindamas jo pasirinktą teisių gynimo būdą neproporcingu ir pažeidžiančiu nuosavybės teisės esmę. Apeliacinės instancijos teismo argumentas, kad ieškovas pasirinko netinkamą teisių gynimo būdą, yra argumentas, kuris reiškia, kad pagal pasirinktą būdą jo teisės negali būti apgintos. Šis argumentas negali būti laikomas dispozityvumo principo pažeidimu, nes iš ieškovo nebuvo atimta teisė teikti įrodymus, tikslinti reikalavimus, keisti ieškinio pagrindą ir dalyką. Vien tai, kad ieškovas, kreipdamasis į teismą, pasirinko tokį savo teisių gynimo būdą, pagal kurį jo teisės negali būti apgintos, nesuponuoja teismo pareigos siūlyti jam tikslinti ieškinį ar keisti jo dalyką vadovaujantis [CPK](#) 228 ir 230 straipsnių nuostatomis.

20.2. Iš kasaciniame skunde nurodytos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, aiškinančios [CPK](#) 228 ir 230 straipsnių taikymą, matyti, kad teismo pareiga pagal byloje taikytinų teisės normų turinį apsiriboja įrodymų ir įrodinėtinų aplinkybių, t. y. įrodinėjimo dalyko, o ne ieškinio dalyko tikslinimu. Teismas neturi ne tik pareigos, bet ir teisės nurodyti šaliai, kokią teisių gynimo būdą pasirinkti, ar nustatyti terminą trūkumams pašalinti, kad šalis jį pasirinktų, patikslintų ir pan. Tokie teismo veiksmai neatitiktų teismo pareigos vykdyti teisingumą ir pažeistų nešališkumo principą. Dėl to ieškovo argumentai, kad jam turėjo būti pasiūlyta tikslinti ieškinį, o to nepadarius, buvo pažeistos jo teisės, yra nepagrįsti.

20.3. Bendroji civilinių teisių gynimo įgyvendinimo taisyklė yra ta, kad civilines teises įstatymų nustatyta tvarka ir būdais gina teismas, neviršydamas savo kompetencijos ([CK](#) 1.138 straipsnis). Tai reiškia, kad teismas asmens teises gali ginti tik tais būdais, kurie įtvirtinti šiame straipsnyje. Įpareigojimas duoti sutikimą parengti projektą kaip teisių gynimo būdas nenustatytas nei [CK](#) 1.138 straipsnyje, nei kituose teisės aktuose. Pats sutikimo davimas kaip pažeistų teisių gynimo būdas neegzistuoja. Pavyzdžiui, jeigu tarp asmenų kyla ginčas dėl

sutarimo naudoti bendrąja daline nuosavybe jiems priklausančią daiktą, teismas ne įpareigoja asmenį duoti sutikimą, o pripažįsta asmens teisę atlikti tuos veiksmus be kitos šalies sutikimo, t. y. taiko [CK 1.138 straipsnio](#) 1 punktą.

21. Atsakovai V. V. ir J. V. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo palikti nepakeistą Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. rugsėjo 23 d. sprendimą, priteisti iš ieškovo kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

- 21.1. Ieškinio trūkumų šalinimo institutas gali būti taikomas tada, kai, netinkamai suformulavus ieškinio dalyką ar pagrindą, apskritai iš pareikšto ieškinio nėra aiškus ieškovo reikalavimas, jo pagrindas ar ribos, ir dėl šių aplinkybių teismo procesas apskritai negali būti pradėtas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-181/2009](#); 2013 m. gegužės 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-302/2013](#)). Nagrinėjamu atveju ieškovo ieškinio pagrindas ir dalykas pasirengimo bylos nagrinėjimui stadijoje buvo visiškai aiškūs. Apeliacinės instancijos teismas kartą grąžino bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, taigi ieškovas turėjo pakankamai laiko viso bylos nagrinėjimo metu aiškiai suformuluoti ieškinio pagrindą ir dalyką ([CPK 42 straipsnio](#) 1 dalis, 141 straipsnis).
- 21.2. Ieškovas kasacinio skundo argumentais pats patvirtina, kad siekė būtent savo pasirinkto teisių gynimo būdo. Kita vertus, ieškinio atmetimas, teismui konstatavus, kad ieškovas pasirinko netinkamą savo teisių gynimo būdą, visiškai nereiskia išėjimo už ieškinio ribų.
- 21.3. Ieškovo pasirinktas teisių gynimo būdas – įpareigoti atsakovus išduoti jam reikiamus sutikimus – iš esmės reiškia atsakovų įpareigojimą sudaryti vienašalius sandorius, taip sukuriant sau tam tikras pareigas ([CK 1.63 straipsnio](#) 3, 4 dalys). Tuo tarpu įstatyme nustatyta, kad sandorį sudarančio asmens valia turi būti išreikšta laisvai ([CK 1.64 straipsnio](#) 1 dalis). Kiekvienas civilinių santykių dalyvis turi laisvę nuspręsti, kaip įgyvendinti savo subjektyvias teises ir rūpintis savo privačių interesų apsauga. Sutikti su savo teisių apribojimu ar ne, yra asmens laisva valia pareiškiamą teisė, todėl negalimas asmens įpareigojimas išduoti sutikimą.
- 21.4. Nagrinėjamu atveju ieškovas pasirinko savo teisių gynimo būdą, kuriuo prašė įpareigoti atsakovus išduoti sutikimus. Toks įpareigojimas yra negalimas. Šioje byloje viešojo intereso nėra. Dėl to teismas negalėjo tenkinti ieškovo ieškinio. Ieškovas turėjo reikšti ieškinį dėl servituto nustatymo, ir tik tokiu atveju pirmosios instancijos teismas būtų turėjęs pagrindą ginčo situacijai taikyti teisės normas, reglamentuojančias servitutą. Servituto institutą įtvirtinta Konstitucijos 23 straipsnyje, [CK 4.39, 4.93](#) straipsniuose nustatyto nuosavybės neličiamumo principo išimtis. Taigi servituto institutą reglamentuojančios teisės normos yra specialiosios ir negali būti taikomos pagal analogiją ([CK 1.8 straipsnio](#) 3 dalis).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teisių gynimo būdo, kai žemės savininkas nesutinka duoti sutikimo dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo jo žemės sklypui

22. Specialiąsias žemės naudojimo sąlygas nustato, nurodo teritorijas, kuriose šios sąlygos turi būti taikomos (toliau – įstatyme nurodytos teritorijos), reglamentuoja šių teritorijų nustatymą ir nustato šiame procese dalyvaujančių asmenų teises ir pareigas, sudaro teisinės prielaidas įstatyme nurodytas teritorijas centralizuotai registruoti Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas. Šio įstatymo tikslas – užtikrinti visuomenės sveikatos saugą, šiame įstatyme nurodytų objektų ar veiklos apsaugą nuo neigiamų veiksnių ar poveikio, valstybės saugumą, aplinkos ir viešojo intereso apsaugą šiame įstatyme nurodytose teritorijose (SZNSĮ 1 straipsnis).
23. Specialiosios žemės naudojimo sąlygos – Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatyti įstatyme nurodytose teritorijose taikomi ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimai, priklausantys nuo geografinės padėties, gretinybių, pagrindinės žemės naudojimo paskirties, žemės sklypo naudojimo būdo, vykdomos konkrečios veiklos, statinių, nekilnojamojo kultūros paveldo ir aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos saugos, valstybės saugumo ir viešojo intereso poreikių (SZNSĮ 2 straipsnio 41 dalis) Specialiąsias žemės naudojimo sąlygas nustato Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas. Kituose įstatymuose nustatyti kiti ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimai netaikytini specialiosiomis žemės naudojimo sąlygomis (SZNSĮ 4 straipsnio 1 dalis).
24. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas suponuoja, kad specialiosios žemės naudojimo sąlygos yra žemės savininko teisė sudarančių teisių ir tam tikrais atvejais ir kitų asmenų teisių ribojimai (suvaržymai), skirti apsaugoti bendrąjį gerį, nustatyti specialiu įstatymu (SZNSĮ). Tam, kad specialiosios žemės naudojimo sąlygos būtų taikomos konkrečiam žemės sklypui, jos turi būti nustatytos Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme įtvirtinta tvarka. Įstatyme nurodytų teritorijų nustatymą, jų įrašymą į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą, informavimą apie šias teritorijas, žymos apie naujai nustatytas ir (ar) pasikeitusias įstatyme nurodytas teritorijas padarymą, įrašų ir (ar) žymų apie jas Nekilnojamojo turto kadastrę ir Nekilnojamojo turto registre panaikinimą ar pakeitimą, specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo pradžią ir pabaigą bei kompensacijos dėl šių sąlygų taikymo mokėjimą reguliuoja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo antrasis skirsnis (SZNSĮ 6–13 straipsniai).
25. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme įtvirtintas šių sąlygų nustatymo reguliavimas iš esmės grindžiamas principu, kad įstatyme nurodyta teritorija gali būti nustatyta tik esant į tą teritoriją patenkančio žemės sklypo savininko ar valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimui ir atitinkamai atlyginant už specialiųjų žemės naudojimo sąlygų nulemtus teisių ribojimus.
26. Įstatymas (SZNSĮ 7 straipsnio 3 dalis) įtvirtina atvejus, kai įstatyme nurodyta teritorija gali būti nustatyta be žemės savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimo, t. y. sutikimas yra neprivalomas. Tačiau šie atvejai yra išimtiniai, jie yra išsamiai apibrėžti įstatymu ir taikomi tik tada, kai įstatyme nurodytos teritorijos nustatomos tenkinant viešąjį interesą. SZNSĮ 9 straipsnio 3 dalis nustato dar vieną specialų atvejį, kai sutikimas nėra reikalingas: jeigu, formuojant žemės sklypą (teritorijose, kuriose iki teritorijų planavimo dokumentų ar žemės valdos projektų patvirtinimo nebuvo suformuoti žemės sklypai), šiame įstatyme nurodytos teritorijos, į kurias pateko šis žemės sklypas (jo dalis), formuojamoje nekilnojamojo daikto kadastro duomenų byloje nebuvo nurodytos ir (ar) įrašytos į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą. Žemės savininkui už žemės savininko teisių ribojimą turi būti kompensuojama ir tuo atveju, kai įstatyme nurodytai teritorijai nustatyti žemės savininko sutikimas nereikalingas. Taigi, apibendrinant nustatytą teisinį reguliavimą, darytina išvada, kad jeigu specialiąsias žemės naudojimo sąlygas siekiama nustatyti privataus (o ne viešojo) intereso tikslais, žemės savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimas dėl šių sąlygų nustatymo yra būtinas.
27. Žemės savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimą gauna asmuo (fiziniai asmenys, juridiniai asmenys ar jų padaliniai, kitos organizacijos ar jų padaliniai), suinteresuotas ūkinės ir (ar) kitokios veiklos, dėl kurios turi būti nustatytos šiame įstatyme nurodytos

teritorijos, vykdymu (SZNSĮ 7 straipsnio 1 dalis). Žemės savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikime dėl šiam įstatyme nurodytos teritorijos (teritorijų) nustatymo turi būti aptarta: 1) šios teritorijos (teritorijų) dydis; 2) nuostolių, patiriamų dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo nustatytose šiam įstatyme nurodytose teritorijose, atlyginimas. Nuostolių dydis nustatomas šalių susitarimu, išskyrus SZNSĮ 7 straipsnio 5 dalyje nurodytus atvejus. SZNSĮ 7 straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais, kai žemės savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimas, nors ir nėra privalomas, tačiau yra gaunamas, jam nurodoma, kad nuostolių dydis apskaičiuojamas ir šie nuostoliai atlyginami SZNSĮ 13 straipsnio 1 dalyje nurodyta tvarka vadovaujantis SZNSĮ 13 straipsnio 4 dalimi; 3) informavimo apie pradedamas taikyti šias specialiąsias žemės naudojimo sąlygas, jų taikymo pabaigą tvarka. Žemės savininko, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimas laikytinas jo sutikimu dėl įstatyme nurodytos teritorijos įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą (SZNSĮ 7 straipsnio 2 dalis).

28. Nurodytas teisinis reguliavimas suponuoja, kad žemės savininko sutikimas duodamas laisva valia, šiam sutikimui taikomas sutarties laisvės principas. Įstatymas nedetalizuoja, ar toks sutikimas išreiškiamas vienašaliu sandoriu (sandoris, išreiškiantis vienos šalies tam tikrų faktų patvirtinimą), ar sutartimi su suinteresuotu asmeniu. Vis dėlto iš nurodyto reguliavimo akivaizdu, kad žemės savininko sutikimas, išreikštas vienašaliu sandoriu, yra skirtas žemės savininko valiai prieš trečiuosius asmenis įrodyti, tuo tarpu tarp žemės savininko ir suinteresuoto asmens egzistuoja tam tikri vidiniai sutartiniai santykiai, nustatantys, be kita ko, ir kompensacijos (ne)mokėjimo bei kitus reikiamus aspektus. Būtent sutikimo pagrindu žemės savininkui atsiranda Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu nustatyti nuosavybės teisės turinio suvaržymai.
29. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad ieškoviui asmeninės nuosavybės teise priklauso 0,0565 ha ploto žemės sklypas, o atsakovams priklauso žemės sklypai, esantys greta ieškovo žemės sklypo. Ieškoviui priklausančiame sklype yra pastatytas sodo namas ir garažas, sodo namas yra 96 procentų baigtumo. Sodo name nėra vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklų. Ieškovas teigia, jog sodo name nuolat gyvena, neturėdamas vandentiekio, patiria didelius nepatogumus. Nors patys vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklai suprojektuoti valstybinėje žemėje, tam tikras projektuojamų tinklų apsaugos zonos plotas (iš viso 38 kv. m) patenka ir į atsakovams priklausančio sklypo, kurio plotas – 291 kv. m, ribas. Todėl ieškovas vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklams įrengti privalo gauti atsakovų rašytinius sutikimus dėl papildomų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų jų žemės sklypo daliai taikymo. Ieškovas kreipėsi į atsakovus dėl sutikimų išdavimo, tačiau atsakovai sutikimus išduoti atsisakė. Ieškovas kreipėsi į teismą, pareikšdamas reikalavimą įpareigoti atsakovus duoti rašytinius sutikimus ir nustatyti, kad, bet kuriam atsakovui nevykdydam teismo sprendime nustatyto įpareigojimo duoti ieškoviui sutikimą, kiekvienas iš atsakovų turi mokėti baudą už pradelstą kiekvieną sutikimo neišdavimo dieną.
30. Pirmosios instancijos teismas ginčą tarp šalių sprendė ir ieškinį tenkino taikydamas kaip analogiją servitutą reglamentuojančias teisės normas. Apeliacinės instancijos teismas panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priėmė naują sprendimą – ieškinį atmetė. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, ieškovas pasirinko netinkamą teisių gynimo būdą, todėl pirmosios instancijos teismas nepagrįstai tenkino ieškinį. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad ieškovas savo teises turėtų ginti reikšdamas reikalavimą dėl servituto nustatymo, tačiau servitutą reglamentuojančiomis teisės normomis remdamasis kaip analogiją.
31. Ieškovas pareikštu reikalavimu siekia, kad teismas įpareigotų atsakovus duoti sutikimus, jog jų nuosavybės teise valdomame žemės sklype būtų nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos. Teisėjų kolegijos vertinimu, toks ieškovo teisių gynimo būdas ne tik kad nėra įtvirtintas įstatyme, bet ir šiam prieštarauja ir yra negalimas.
32. Civilinės teisės gali apriboti tik įstatymai ar įstatymų pagrindu – teismas

, jeigu toks apribojimas būtinas viešai tvarkai, geros moralės principams, žmonių sveikatai ir gyvybei, asmenų turtui, jų teisėms ir teisėtiems interesams apsaugoti ([CK 1.2 straipsnio](#) 2 dalis). Kaip minėta, pagal įstatymu įtvirtintą specialiųjų žemės naudojimo sąlygų reguliavimą įstatyme nurodyta teritorija gali būti nustatyta tik žemės savininko sutikimu arba nustatyti išimtiniai atvejai, kai žemės savininko sutikimas yra nereikalingas. Nagrinėjamos bylos atvejis nepatenka į įstatyme nustatytų viešojo intereso tenkinimo atvejų sąrašą, kai žemės savininko sutikimas yra nereikalingas. Šiuo atveju ieškovas siekia patenkinti savo privatų interesą – įsivesti į jam priklausančią žemės sklypą vandentiekio ir nuotekų tinklus. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas nesuteikia teismui pagrindo teismo sprendimu riboti žemės savininko teises įpareigojant žemės savininką duoti sutikimą.

33. [CK 1.138 straipsnis](#) įtvirtina, kad civilinės teisės įstatymų nustatyta tvarka gina teismas, neviršydamas savo kompetencijos, šiame straipsnyje nustatytais civilinių teisių gynimo būdais. Šiame straipsnyje įtvirtinti bendrieji pažeistų teisių gynimo būdai; įtvirtintų civilinių teisių gynimo būdų sąrašas yra nebaigtinis; kiti įstatymai gali nustatyti ir kitus teisių gynimo būdus. Tačiau nei šiame straipsnyje, nei Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nenustatytas toks ieškovo teisių gynimo būdas – įpareigoti atsakovus duoti ieškovo prašomus sutikimus, t. y. įpareigoti atlikti aktyvius veiksmus prieš jų valią. Toks teisių gynimo būdas neatitiktų sutarties laisvės principo; tokio teismo sprendimo realiai nebūtų galima įvykdyti, nes prievartinis sutikimo pasirašymas (sandorio sudarymas), kaip ir fakto, kuris prieštarauja asmens valiai, patvirtinimas, yra neįmanomas.
34. Sutarties laisvės principas ir jo turinys įtvirtintas [CK 6.156](#) straipsnyje. Šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, taip pat sudaryti ir [CK](#) nenurodytas sutartis, jeigu tai neprieštarauja įstatymams ([CK 6.156 straipsnio](#) 1 dalis). Draudžiama versti kitą asmenį sudaryti sutartį, išskyrus atvejus, kai pareiga sudaryti sutartį nustato įstatymai ar savanoriškas įsipareigojimas sudaryti sutartį ([CK 6.156 straipsnio](#) 2 dalis). Nagrinėjamu atveju nei [CK](#), nei Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas neįtvirtina atsakovų pareigos sudaryti sandorį ar susitarimą dėl specialiųjų sąlygų įstatymu nustatymo ieškovo naudai. Atsakovai, neduodami sutikimo, naudojasi savo subjektyviomis teisėmis ir teisės normų bei ieškovo teisių nepažeidžia.
35. Teisėjų kolegijos vertinimu, dėl pirmiau nurodytų argumentų nagrinėjamu atveju nėra ir įstatymo nustatyto pagrindo taikyti [CK 1.138 straipsnio](#) 1 punkte įtvirtinto civilinių teisių gynimo būdo – teismo sprendimu pripažinti ieškovo teisę atlikti tam tikrus veiksmus be žemės savininkų sutikimo, t. y. pripažinti atsakovų ginčijamą ieškovo teisę nutiesti į savo žemės sklypą vandentiekio ir nuotekų tinklus taip, kaip suprojektuota A. J. parengtame projekte, be atsakovų sutikimo.
36. Taip pat Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas neįtvirtina pagrindo teismo sprendimu nustatyti specialiąsias žemės naudojimo sąlygas. Nors specialiosios žemės naudojimo sąlygos yra žemės savininkui taikomi nuosavybės teisės turinio ribojimai (suvaržymai), šie ribojimai nėra daiktinės teisės pagal [CK](#) nustatyta daiktinės teisės apibrėžtį. Daiktinė teisė – tai absoliuti teisė, pasireiškianti teisės turėtojo galimybe įgyvendinti valdymo, naudojimo ir disponavimo teises ar tik kai kurias iš šių teisių ([CK 4.20](#) straipsnis). [CK](#) nustatytas daiktinių teisių sąrašas yra išsamus; specialiosios žemės naudojimo sąlygos įstatymu nėra įtvirtintos kaip daiktinės teisės. Minėta, kad specialiosios žemės naudojimo sąlygos yra bendrojo gėrio apsaugai skirti asmens teisių ribojimai (suvaržymai) ir šiuo atveju asmuo, siekdamas patenkinti savo privatų interesą – nutiesti vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklus, šių ribojimų turi laikytis.
37. Specialiosios žemės naudojimo sąlygos savo turiniu tiek, kiek jomis yra suvaržomos žemės savininko teisės, yra panašios į vieną iš daiktinių teisių – servitutą. Servitutas – tai teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, suteikiama naudotis tuo svetimu daiktu (tarnaujančiuoju daiktu), arba to daikto savininko teisės naudotis daiktu apribojimas, siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpatuojančiojo daikto), tinkamą naudojimą ([CK 4.111 straipsnio](#) 1 dalis). Servitutu suteikiamos servituto turėtoji konkretios naudojimosi konkrečiu svetimu daiktu teisės arba atimamos iš tarnaujančiojo daikto savininko konkretios naudojimosi daiktu teisės ([CK 4.112 straipsnio](#) 1 dalis). Pagal [CK 4.128 straipsnio](#) 1 dalį servitutas gali būti nustatomas nekilnojamajam daiktui, kuris savo pastoviomis savybėmis neterminuotam laikui gali užtikrinti viešpatuojančiojo daikto tinkamą naudojimą. Servitutą gali nustatyti įstatymai, sandoriai ir teismo sprendimas, o įstatymo

nustatytais atvejais – administracinis aktas ([CK 4.124 straipsnio](#) 1 dalis). Servitutas, būdamas teisė į svetimą daiktą, yra nustatomas konkrečiam asmeniui (viešpatuojančiojo daikto savininko) naudai. Tai lemia ir servituto turėtojo pareigą tinkamai išlaikyti tarnaujantįjį daiktą ([CK 4.114 straipsnio](#) 1 dalis), o tuo atveju, jei servituto turinį sudarančiomis teisėmis naudojasi ir pats tarnaujantįjį daikto savininkas, pareiga išlaikyti tarnaujantįjį daiktą tenka abiem subjektams proporcingai naudojimuisi daiktu ([CK 4.114 straipsnio](#) 2 dalis).

38. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, teisėjų kolegija padaro išvadą, kad, atsižvelgiant į servituto, kaip daiktinės teisės, specifinį pobūdį bei į Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme įtvirtintą specialiųjų žemės naudojimo sąlygų esmę, jų prigimtį ir šių sąlygų nustatymo tvarką, nėra pagrindo ieškovo su atsakovais ginčui dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų išspręsti kaip teisinį pagrindą pagal analogiją taikant servitutui nustatytą teisinį reguliavimą ([CK 1.8 straipsnio](#) 3 dalis).
39. Nagrinėjamu atveju ieškovo privatus interesas – jam priklausančios nuosavybės teisės įgyvendinimas taip, kad jis galėtų įsirengti ir naudotis vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklais, gali būti patenkintas tik suteikiant ieškovui teises į svetimą nekilnojamąjį daiktą, t. y. apribojus (savarzius) greta ieškovo sklypo esančių žemės sklypo savininkų teises naudotis jiems priklausančiu žemės sklypu. Šios žemės sklypo savininkų teisės teismo sprendimo pagrindu galėtų būti apribotos tik nustatant atitinkamą servitutą. [CK 4.126 straipsnio](#) 1 dalyje nurodyta, kad teismo sprendimu servitutas nustatomas, jeigu savininkai nesutaria, o nenustačius servituto nebūtų įmanoma normaliomis sąnaudomis daikto naudoti pagal paskirtį. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad pagal [CK 4.126 straipsnio](#) 1 dalį teismo sprendimu servitutas nustatomas esant dviem būtinoms sąlygoms: 1) kai savininkai nesutaria; 2) kai, nenustačius servituto, nebūtų įmanoma normaliomis sąnaudomis daikto naudoti pagal paskirtį. Servitutas priverstinai gali būti nustatomas tik tokiu atveju, kai jis yra objektyviai būtinas; servituto būtinumas turi būti objektyvus, įrodytas ir vienintelis būdas išspręsti daikto savininko interesų įgyvendinimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-268-701/2021, 22 punktą ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). Todėl ieškovo teisės galėtų būti ginamos tik jam reikšiant reikšmingą dėl servituto nustatymo pagal servitutą reglamentuojančias teises normas.
40. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, teisėjų kolegija išaiškina, kad tuo atveju, jei į įstatyme nurodytą teritoriją (teritoriją, kurioje taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos) patenka kitas žemės sklypas ir šio sklypo savininkas neduoda sutikimo dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų nulemtų ribojimų nustatymo, o įstatyme nurodytos teritorijos nustatymas nepatenka į atvejų, kai žemės savininko sutikimas nereikalingas, sąrašą, suinteresuotas asmuo (žemės sklypo savininkas) savo tinkamo naudojimosi nekilnojamuoju daiktu teises gali įgyvendinti kreipdamasis į teismą, kad jo naudai teismo sprendimu būtų nustatytas servitutas svetimam daiktui (tarnaujantįjam daiktui) remiantis servituto institutą reglamentuojančiomis teisės normomis ir jas aiškinančia kasacinio teismo praktika.

Dėl dispozityvumo principo bei teismo pareigos ir (ar) teisės pasiūlyti ieškovui patikslinti ieškinio dalyką

41. Ieškovas kasaciniu skundu teigia, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą sprendimą, pažeidė [CPK 13](#) straipsnyje įtvirtintą dispozityvumo principą, 135 straipsnį, 228 ir 230 straipsnius, nustatantį ieškinio turinį ir teismo pareigą patikslinti ieškinio dalyką, ir nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, aiškinančios minėtas teises normas. Ieškovo kasaciniame skunde nurodyti argumentai suponuoja, kad, jo nuomone, teismas nagrinėjamoje byloje turėjo veikti aktyviai, turėjo pareigą ieškovui pasiūlyti patikslinti ieškinio dalyką.
42. [CPK 5 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Pasisakydamas dėl teisės į teisminę gynybą įgyvendinimo procesinių aspektų, kasacinis teismas yra nurodęs, kad [CPK 5 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtintas teisminės gynybos prieinamumo principas tiesiogiai susijęs su [CPK 13](#) straipsnyje įtvirtintu dispozityvumo principu, kuris reiskia, kad asmuo, manantis, jog jo teisės pažeistos, tik pats sprendžia, ar ginti pažeistą teisę ir kokių pažeistų teisių gynimo būdą pasirinkti (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. lapkričio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-474/2009](#); 2009 m. gruodžio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-470/2009).
43. Civilinio proceso teisė pagal reguliavimo dalyką ir teisiųjų santykių reglamentavimo principus yra viešoji teisė, todėl teismas, kaip civilinių procesinių santykių subjektas, turi tik tas teises, kurios jam yra suteiktos konkrečių teisės aktų nuostatų ir neturi teisės peržengti įstatymo nustatytos kompetencijos ribų. Atvejais, kada teismas gali paneigti proceso dalyvių elgesio dispozityvumo principą, nustatyti įstatymo ir paprastai yra susiję su būtinybe apsaugoti viešąjį interesą, apginti silpnesniąją ginčo šalį (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-87-823/2022](#) 54 punktą).
44. Civilinių teisių gynimo būdai – tai materialiojo teisinio pobūdžio reikalavimai, reišiami asmens, kurio teisės pažeistos arba kuriam gresia jų pažeidimo pavojus, ir skirti pažeistoms civilinėms teisėms apginti arba civilinių teisių pažeidimui išvengti. Asmuo, norėdamas, kad jo civilinės teisės būtų apgintos, gali naudoti vieną ar iš karto kelis civilinės teisės gynimo būdus, jeigu įstatyme nenustatyta konkrečias tos civilinės teisės gynimo būdo. [CK 1.137 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad asmenys savo nuožiūra laisvai naudojami civilinėms teisėms, taip pat teisė į teisminę gynybą, t. y. patys sprendžia visus su turimos teisės įgyvendinimu ir gynymu susijusius klausimus: įgyvendinimo būdus ir apimtį, teisės perdavimo kitiems asmenims, teisių gynimo būdus, teisės atsisakymą ir kt. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. spalio 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-425/2012](#)). Toks teisės į teisminę gynybą įgyvendinimas atitinka dispozityvumo, proceso šalių lygiateisiškumo ir rungtyniškumo principus.
45. [CK 1.137](#) ir [1.138](#) straipsniuose nustatytas teisinis reglamentavimas suponuoja bylą nagrinėjančio teismo pareigą įvertinti, ar ieškovo pasirinktas teisių gynimo būdas atitinka įstatyme įtvirtintą reglamentavimą, be kita ko, ar toks būdas gali būti taikomas konkrečias teisių pažeidimo atveju, ar egzistuoja alternatyvūs teisių gynimo būdai, ar įstatyme įtvirtinta konkrečias teisių gynimo būdo taikymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. kovo 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-64-421/2022, 30 punktą). Teismas negali keisti ieškinyje nurodytų teisių gynimo būdų, nes privalo užtikrinti proceso šalių lygiateisiškumą ([CPK 17 straipsnis](#)), išskyrus atvejus, kai reikia apginti viešąjį interesą ([CPK 49, 320, 353](#) straipsniai) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-101-421/2022](#), 26 punktą).
46. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad ieškinio suformulavimas ir jo pateikimas teismui yra ieškovo procesinė teisė, kuria jis savo nuožiūra disponuoja ([CPK 42 straipsnio](#) 1 dalis). Teisminio nagrinėjimo dalyką apibrėžia svarbiausi ieškinio turinį sudarantys elementai – ieškinio dalykas ir ieškinio pagrindas. Kaip ieškinio dalykas suprantamas ieškovo per teismą atsakovui pareikštas materialusis teisinis reikalavimas, o ieškinio pagrindas – tai faktinės aplinkybės, kuriomis ieškovas grindžia savo materialųjį teisinį reikalavimą, t. y. ieškinio dalyką ([CPK 135 straipsnio](#) 1 dalies 2, 4 punktai). Teismas privalo ginčą spręsti pagal ieškovo pareikštus reikalavimus, negali pats nei suformuluoti už ieškovą ieškinio dalyko ir pagrindo, nei, sprendžiamas bylą, pakeisti ieškinio dalyko ar faktinio pagrindo ar taikyti alternatyvius pažeistų teisių gynimo būdus (išskyrus įstatyme nustatytas išimtis – pvz., [CPK 376 straipsnio](#) 3, 4 dalys, 405, 417, 418 straipsniai) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-423-916/2016, 96 punktą). Kasacinis teismas taip pat yra pažymėjęs, kad teismas, kaip ginčą dėl teisės sprendžianti institucija, privalo būti nešališkas, taigi negali tapti ieškovo advokatu ir už jį suformuluoti ieškinio dalyką ir pagrindą ar nurodyti ieškovui, kaip turi būti surašomas ieškiny (CPK 21 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. gegužės 2 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-179/2007](#)).

47. Apibendrinama nurodytus argumentus, teisėjų kolegija padaro išvadą, kad teisės kreiptis į teismą prigimtis, tikslai bei civiliniame procese galiojantis dispozityvumo principas lemia, kad tiek teisminio nagrinėjimo dalyko nustatymas, tiek ir procesinių teisių įgyvendinimas priklauso ginčo šalims. Vadovaujantis proceso įstatyme įtvirtintais rungtyniškumo ir dispozityvumo principais, būtent ieškovas turėjo tinkamai suformuluoti ieškinio dalyką (nurodydamas savo pasirinktą teisių gynimo būdą) ir pagrindą bei įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo

reikalavimų pagrindų. Nagrinėjamoje byloje tarp šalių sprendžiamas ginčas yra privataus pobūdžio, šis ginčas kilo iš materialinių teisių santykių, kurių subjektams galimybė laisvai disponuoti savo materialinėmis teisėmis ir pareigomis nėra ribojama ir kurio nagrinėjimas nepatenka į viešojo intereso apsaugos sritį. Todėl nagrinėjamoje byloje nebuvo pagrindo paneigti proceso dalyvių elgesio dispozityvumo principą ir ieškovui pasiūlyti patikslinti ieškinio dalyką. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, teisėjų kolegija neturi pagrindo sutikti su ieškovo argumentais dėl teismo pareigos pasiūlyti ieškovui patikslinti ieškinio dalyką.

48. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad, kaip teisingai nurodo atsakovai A. S. ir L. S. atsiliepime į kasacinį skundą, ieškinio dalyko bei įrodymų ir įrodinėtų aplinkybių sutikslinimas yra ne tas pats. Teismo pareiga prireikus patikslinti šalių pareigą įrodinėti ([CPK 225](#) straipsnio 1 punktas, 230 straipsnis) yra susijusi su pasirengimu teisminiam nagrinėjimui. Pasirengimo teisminiam nagrinėjimui stadija yra esminė civilinės bylos procese, šios stadijos tikslas ir užduotis – galutinai suformuoti įrodinėjimo dalyką, išsiaiškinti šalių nuomonę dėl įrodymų ir užtikrinti, kad byla būtų išnagrinėta jau pirmajame teismo posėdyje. Ši pareiga neapima teismo pareigos pasiūlyti ieškovui patikslinti ieškinio dalyką.
49. Kasacinio teismo jurisprudencijoje išaiškinta, kad ieškinyje suformuluotas reikalavimas (ieškinio dalykas) apibrėžia civilinės bylos nagrinėjimo ribas. Ieškinio dalykas (lot. *petitum*) – tai materialusis teisinis reikalavimas, ieškovo pasirinktas pažeistų ar ginčijamų teisių gynimo būdas. Ieškovas turi teisę ir pareigą pasirinkti bei tiksliai suformuluoti ieškinio dalyką, t. y. suformuluoti jį taip, kad būtų aišku, kokio materialinio teisinio rezultato siekiama iškeliant bylą, nes būtent tinkamas ieškinio dalyko (ir pagrindo) suformulavimas užtikrina tinkamą teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą, leidžia apibrėžti bylos teisinio nagrinėjimo ribas ir sudaro pagrindą įstatymo nustatytu ir ieškovo pasirinktu būdu apginti pažeistas teises (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. birželio 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-203-684/2021](#), 24 punktas). Nurodant ieškinio dalyką kiekviename ieškinyje turėtų būti aiškiai nurodyta asmens teisė arba įstatymų saugomas interesas, kuriuos, į teismą besikreipiančio asmens nuomone, reikėtų ginti. Be to, ieškinyje būtina nurodyti asmens pageidaujama ir teismo prašomą pritaikyti pažeistos teisės gynimo būdą ([CK 1.138 straipsnis](#)), tačiau neprivaloma savo reikalavimo teisiškai kvalifikuoti, pakanka, kad į teismą besikreipiantis asmuo nurodytų, ko ir kokia apimtini jis prašo iš teismo, tačiau bet kokių atveju ieškinio dalykas turi būti suformuluotas aiškiai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-95-403/2021](#), 20 punktas).
50. Ieškovo teigimu, jei jo materialinis teisinis reikalavimas teismui yra neaiškus, teismas privalo taikyti ieškinio trūkumų šalinimo institutą, nurodytą [CPK 115, 135, 138](#) straipsniuose.
51. Įprasta, kad ieškinio trūkumų šalinimo institutas gali būti taikomas tada, kai dėl netinkamo ieškinio dalyko ar pagrindo formulavimo apskritai iš pareikšto ieškinio yra neaiškus ieškovo reikalavimas, jo pagrindas ar ribos ir dėl šių aplinkybių teismo procesas apskritai negali būti pradėtas. Tokia ieškinio trūkumų šalinimo instituto samprata atspindi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 27 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-181/2009](#); 2013 m. gegužės 10 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-302/2013](#); 2013 m. birželio 19 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-372/2013](#)). Pažymėtina, kad aptariamų procesinių priemonių taikymas negali pasiekti tokio masto, kad iš esmės pažeistų arba net eliminuotų asmens teisės į teismą esmę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. vasario 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-43/2010](#)).
52. Nagrinėjamo atveju nėra pagrindo spręsti, kad ieškovo reikalavimas buvo neaiškiai suformuluotas ir dėl to teismo procesas apskritai negalėjo būti pradėtas. Ieškovo netinkamo teisių gynimo būdo pasirinkimas sudaro teisinį pagrindą ieškovo reikalavimus atmesti, o ne įpareigoti ieškovą tikslinti ieškinio reikalavimus taikant ieškinio trūkumų šalinimo institutą. Kaip yra nurodęs kasacinis teismas, teisės kreiptis į teismą teisminės gynybos ir teisės į pareikšto reikalavimo patenkinimą santykis lemia tai, kad ieškinio priėmimo teismo žinion stadijoje teismo sprendžiami klausimai yra išimtinai procesinio teisinio pobūdžio, t. y. sprendžiama, ar asmuo turi teisę kreiptis į teismą ir ar jis šią teisę įgyvendina laikydamasis proceso įstatymų nustatytos tvarkos. Materialinio teisinio pobūdžio aplinkybės, susijusios su ieškovo teise į reikalavimo patenkinimą, analizuojamos bylos nagrinėjimo iš esmės metu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. liepos 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-380/2008](#)). Remdamasi tuo, kas išdėstyta, teisėjų kolegija ieškovo argumentus dėl ieškinio trūkumų šalinimo instituto taikymo laiko nepagrįstais.

Dėl kitų kasacinio skundo argumentų ir bylos procesinės baigties

53. Dėl kitų kasaciniame skunde nurodytų argumentų kaip neturinčių teisinės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui bei teismų praktikos formavimui, taip pat kitokio sprendimo byloje priėmimui teisėjų kolegija nepasisako.
54. Teisėjų kolegija, remdamasi pirmiau išdėstytais argumentais, padaro išvadą, kad apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nusprendė, jog ieškovas pasirinko netinkamą savo teisių gynimo būdą, ir priėmė sprendimą ieškinį atmesti. Todėl kasacinio skundo argumentais nėra teisinio pagrindo naikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimą. Nors, priešingai nei nurodyta pirmiau, apeliacinės instancijos teismas pasisakė, jog ieškovas savo teises turėtų ginti prašydamas pagal analogiją taikyti servituto institutą, t. y. reikšti ieškinį dėl servituto nustatymo, tai nekeičia apeliacinės instancijos teismo padarytos išvados dėl netinkamo ieškovo pažeistų teisių gynimo būdo ir priimto apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo ieškinį atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

55. Vadovaujantis [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalimi, šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos ([CPK 98 straipsnio](#) 1 dalis). Šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio ([CPK 98 straipsnio](#) 2 dalis).
56. Netenkinus ieškovo kasacinio skundo, jo patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos, spręstinas atsiliepimą į kasacinį skundą padavusių atsakovų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas.
57. Atsakovai A. S. ir L. S. prašo priteisti iš ieškovo 1500 Eur išlaidų, patirtų advokato pagalbai rengiant atsiliepimą į kasacinį skundą, atlyginimą. Šioms išlaidoms pagrįsti pateikė 2022 m. balandžio 7 d. sąskaitą už teisinę paslaugą Nr. DKI 25 ir 2022 m. balandžio 7 d. pinigų priėmimo kvitą, serija LAT, Nr. 1130354. Prašymas priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą pateiktas tinkamai, prašoma priteisti suma neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. IR-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.; toliau – Rekomendacijos) 7, 8.14 punktuose nustatyto dydžio, todėl atsakovų A. S. ir L. S. prašymas tenkintinas ([CPK 79 straipsnis](#) 88 straipsnio 1 dalies 6 punktas, 93 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnis, 340

straipsnio 5 dalis).

58. Atsakovai V. V. ir J. V. prašo priteisti iš ieškovo 605 Eur išlaidų, patirtų advokato pagalbai rengiant atsilepimą į kasacinį skundą, atlyginimą. Šioms išlaidoms pagrįsti pateikė 2021 m. lapkričio 3 d. PVM sąskaitą faktūrą, serija DC, Nr.2021/075, ir 2021 m. lapkričio 4 d. patvirtinimą apie mokėjimo nurodymo pagal šią sąskaitą įvykdymą. Prašymas priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą pateiktas tinkamai, prašoma priteisti sumą neviršiją Rekomendacijų 7, 8.14 punktuose nustatyto dydžio, todėl atsakovų V. V. ir J. V. prašymas tenkintinas ([CPK 79 straipsnis](#) 88 straipsnio 1 dalies 6 punktas, 93 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnis, 340 straipsnio 5 dalis).
59. Lietuvos Aukščiausiajame Teisme išlaidos, susijusios su procesinių dokumentų įteikimu, nesiekė 5 Eur, todėl procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimas nepriteistinas ([CPK 96 straipsnio](#) 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. rugsėjo 23 d. sprendimą palikti nepakeistą.

Priteisti atsakovams A. S. (a. k. *(duomenys neskelbtini)*) ir L. S. (a. k. *(duomenys neskelbtini)*) iš ieškovo R. V. (a. k. *(duomenys neskelbtini)*) 1500 (vieną tūkstantį penkis šimtus) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti atsakovams V. V. (a. k. *(duomenys neskelbtini)*) ir J. V. (a. k. *(duomenys neskelbtini)*) iš ieškovo R. V. (a. k. *(duomenys neskelbtini)*) 605 (šešis šimtus penkis) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Danguolė Bublienė

Donatas Šernas

Dalia Vasarienė